

De barnsteenslak verstoppt zich meestal, op de onderkant van bladeren. Maar dit exemplaar zat open en bloot in het zicht, op een rietblad. Bovendien leek het of hij een dik oog op een dik steeltje had, met groene en witte ringen, die als een harmonica of een spiraalveer uit en naar elkaar bewogen...

Een oogje op de barnsteenslak

Het was een buitengewoon oninteressant stukje in de Polder Biert, waar we die avond met de plantenwerkgroep naar toe moesten om op verzoek te inventariseren. Slechts vier soorten vonden we er. Riet had een aandeel van 99,9 procent. Benauwd warm en vochtig was het ook en er had een koe rondgelopen die hier en daar wat op en tussen het riet had laten vallen, waardoor ik later onder de onfrisse vlekken zat. Ik was erg ontevreden en voelde me genomen door de stichting die ons had gevraagd in dat toch zo belangwekkende gebiedje een floristische opname te maken.

Tot ik een barnsteenslak (*Succinea putris*) ontdekte. Normaal zijn die lichtbruine diertjes met hun slanke, transparante huisjes niet al te opvallend en zitten ze bovendien meestal aan de onderkant van bladen, waardoor je ze echt moet zoeken. Maar deze zat open en bloot in het zicht op een rietblad. Bovendien leek het of hij een dik oog op een dik steeltje had, met groene en witte ringen, die als een harmonica of een spiraalveer uit en naar elkaar bewogen. Mijn zompige, chagrijnige gevoel maakte op slag plaats voor vreugdevolle herkenning. Dat had ik wel eens op televisie gezien, in een programma op *National Geographic*!

De barnsteenslak had een parasiet in zijn lijfje. Een zuigworm van het geslacht *Leucochloridium*, die als volwassen dier in de cloaca, de gezamenlijke uitgang voor urine, feces en eieren, van vogels leeft. Met de vogeluitwerpselen komen de eitjes van de zuigworm in de buitenwereld terecht, waar ze door allerlei dieren worden opgegeten. Likt een barnsteenslak de eitjes op, dan ontwikkelt zich in het slakkenlijf een larve die zich door de weefsels heen eet naar een tentakel. In de larve hebben zich ondertussen sporocysten ontwikkeld, een fase in de ontwikkeling van deze zuigworm waarin

TEKENING:
ONNO VAN HEST

ongeslachtelijk een heel stel nakomelingen gevormd worden. De sporocyste kan wel een centimeter lang worden. Hij valt met zijn kleurige ringen en pulserende beweging goed op in het oogsteeltje van de slak. Het is alsof hij gebaart: 'Eet me, eet me!'

Bovendien beïnvloedt *Leucochloridium* het gedrag van de slak zo, dat deze zich niet langer verschuilt, maar zich als een exhibitionist gaat gedragen, wat de kans om door een vogel te worden opgepikt, sterk vergroot. Als dit gebeurt, komt de sporocyste in de vogel en kunnen zijn nakomelingen zich in het darmkanaal tot volwassen zuigwormen ontwikkelen, waarmee de kring rond is.

Het wekt toch altijd weer verbazing als je ziet of leest wat een gecompliceerde overlevingsstrategieën er door allerlei organismen ontwikkeld zijn. Net zoals het ver- en bewondering wekt voor de onderzoekers, die ontdekten en ontdekken hoe die strategieën in elkaar zitten.

Nog steeds kunnen KNNV'ers met hun waarnemingen steentjes bijdragen.

Onno van Hest is lid van de KNNV-afdeling Voorne.